

JASMINKA DOMAŠ

DUŠA JE NEBO



Prvog i ostalih naklada:
Uz već izdati delovi
povet. izdanja p. II od
kubna krležina u prvoj
izdaku

BETISRAEL



XIV 1981

Biblioteka
Poezija

Ilustracija na naslovnici: Albert Kinert

Jasminka Domaš

Duša je nebo

LITTERIS

BET ISRAEL  בית ישראל

Zagreb, 2016.

Onom kome je namijenjeno

Talmudske žene

Mišnajski mudraci vole knjige,
ali ih rijetko iz sinagoge i ješive
nose kući, jer mišljahu: »Žene? Što
će im slova?«

Al' Ima Šalom, Bruria, Jalta, Hana i
Akivina Rahela otključale su sobu na
čijim vratima piše: »Nijeme žene«.
S devet mjera govora, od ukupno deset
što ih je El Šadaj, Bog Svedostatni podario
svijetu, one će pobijedit u raspravama neke
slavne talmudske, mišnajske učenjake. A rabi
Jošua skrušeno će reći: »Bruria je imala pravo«.

Gospod Nad Vojskama*

Baš kad pomisliš da si na ovome svijetu sve pronašao što se trebalo naći, sve razvrstao na dobro i loše i na polja crna i bijela i sve naučio što se može naučiti, ta pomno oslikana ploča se prevrne.

Sve se pomiješa i iznenadi te. Nijedno pitanje više nema odgovor. Ništa više na svojem mjestu nije.

Red preko nereda se razlio, zastave poraženih i pobjednika, sve se u istoj vodi odražava. I kad se u svemu tome izgubiš i kad kažeš da više ništa ne razumiješ, Gospod Nad Vojskama iznenada s tvojim imenom kroz sedmo nebo prolazi i predaje ga arhandelu Mihaelu da ga u zidine božanske palače ureže. Tako tvoj postanak nastaje.

* op. Gospod Nad Vojskama je jedno od imena Boga u židovstvu.

Sajam

Na sajmeni dan ljudi svašta iznesu.
Ogledala starim srebrom okovana,
svjetiljke s tisuću prozirnih kristala,
perzijske sagove i bosanske ćilime,
oštre sablje, zlato i tajanstvene dijamante.
Krhotine s urezanim Davidovim zvijezdama
s davno porušenih židovskih hramova. I
knjige na jidišu što mirišu na kišu i ljetnu prašinu.
Samo je jedna klupa prazna i šutljiv čovjek kraj
nje stoji i nitko ne zna što prodaje ili kupuje. I
kad mu pridoh bliže reče mi: »Za staru dušu koliko
tražiš? Ako želiš, dat ću ti mladu«.
I stavih ruku na mjesto s kojeg se duša javlja.
I ćutim kako svaki njezin otisak svoju težinu ima.
»Na tezgu tvoju ja dušu svoju položiti neću«,
rekoh prodavaču. »Jer ona, ne meni nego Kralju
svih kraljeva nad kraljevima pripada«.

Nevidljivi učitelj

Nevidljivi učitelj onih koji
učitelja nemaju pomaže im
da svijet pažljivo osluškuju.
Srce je njihovo neprekidno
kušnji izloženo, jer samo tako
nevidljivi učitelj učenike može
odabrati.

Noću u najskrivenije predjele
srca on kao predani vodič ulazi
i učeniku pokazuje daleke sfere koje
se jedna od druge glazbom razlikuju.
Zorom, jedan od učenika nježno će
srce rukom dodirnuti, a glazba sfera će
utihnuti.

U jezeru tišine vidjet će lik onog koji
dolazi.

Akrobati

Misao prema misli
postavila je nit između
Praznine i Ništa. Svatko
sa svojeg kraja onom drugom
u susret kreće.
Prekasno je za uzmak, nitko
nikog ne može mimoći.

Tajna

Učitelj učeniku tajnu predaje.
A onaj koji je prima svetost te
veze pogazit neće, jer učitelju
svoj je život povjerio. Drugi
on nema.

Dolazak

Od početka znala sam,
bit će drugačije. Snažno
I preoblikujuće. Astralno
je svjetlo upaljeno. Ti si
glasnik koji je morao stići.

Promjena

Sada znam kako je onom koji
godinama stoji pred vratima palače
i čeka ne znajući hoće li se ikada vrata
njezina otvoriti.

I onaj koji čeka pretrpjet će četiri stotine
udaraca. Ranjen i u razderanoj odjeći u bespomoćnosti
koja otvara srce ponovno će pred vratima
Palače tajni čekati, sve dok jednoga dana netko ne
Izgovori njegovo ime i s ljubavlju ga iz ovoga svijeta
otkupi.

Tetovaža

Kao što drugi nose tetovažu
ispisanu i iscrtanu na svojoj koži
ja nosim u očima, na ramenima,
na nogama, na trbuhu, na vratu i rukama
milijun pitanja za Tebe.

I tako prekrivena slovima i riječima ja sam za te
poput Knjige nad knjigama, zapis svih zapisa i
poruka iz Kumrana.

Vatra i voda

Kažem ti, dan je bio ljetni, a na
mene snijeg je pao i kao dodir
andeoskog krila na obrazima se
zadržao dok je led užareno srce krio.
Otvoriti oči nisam smjela da se ne istopi,
da ne nestane i u privid se pretvori.
»Otvori oči,« kažeš mi. »Dan je ljetni«.
A ja ne mogu, jer u sebi vatru i vodu
nosim u konačnom očitovanju.

Alkemija ljubavi

U alkemiji ljubavi vrijeme se izgubi.

Kroz tvoje srce stalno sam žedna
istine.

Učini da se s tog oceana ne vide obale.

U potrazi

Praška Alteneueschul sinagoga bijelih
je zidova i ima male ureze u zidu kroz
koje žene vide muškarce kako mole.
Tek poslije prolazim pokraj Aron ha kodeša
u kojem se čuvaju Tore i mjesta na kojem je
rabin Loev stajao. Stavljam ruku tamo
gdje je nekoć njegova bila moleći ga za dio
tajna znanja kojim je golema, uz pomoć kabale
sagradio.

Možda si baš ti u tom trenutku u nekom Iha khangu
podigao svjetiljku na Tibetu pred Buddinom slikom,
jer ti je duša za duhovnim uvidom čeznula.
I šutjeli smo, znajući da se svi putevi u jednoj točki
moraju sresti. Tako smo zajedno kao skitnice žedajući
za Najvišom ljubavi svijetom šetali.

Zapis

Zapisano u dahu, u duši.
U kostima, u krvi, u kosi
i koži.
Ljubavi Tvojoj odoljeti ne mogu.

Nešama'

Duša u tišini odbacuje
odjeću ovog svijeta. U molitvi
zaogrnuti baršunastim velovima
bešumno se uspinje.

Sjaj

Poput bilijuna planktona u vodi
iskre u očima svijetle. No taj sjaj
svoju cijenu ima.

Na vagi sudbine na jednoj strani
snježna se planina uzdiže. A na drugoj,
pustinja te mami.

Obnoć gledaš krupne zvijezde i padaš
u tišinu kao kometa na blagdan svetog Lovre.
I ponovno kažeš sebi: »Sjaj u očima svoju cijenu ima«.
I već znaš, pravom penjaču planina i pustinja
početak su i kraj svega.

Hram

Pustinjom dok se krećeš sve tragove
vjetar ti zamete. A ipak, Ti Jesi.
I na planinu dok se uspinješ okovanu ledom
osvajajući vrhove koji se od oblaka
ne vide. I doskora tvoj lik se više
razaznati ne može. A ipak Ti Jesi.
I dok ulicom koračaš sve se čini obično,
a ipak hram u sebi nosiš.
Jer Ti Jesi.

Na planini

Tamo gdje nisam ti me
nosi u svojem pogledu,
u svojoj duši, u odsjaju vatre,
u hladnom jutarnjem zraku i
dubini mantre što vibrira bljeskom
zvijezda u mraku.

Pomozi mi da tamo gdje nisam, da kroz
Tebe postojim, da vidim, da jesam.

Aaron

Ti koji druge posvećuješ
i blagoslov im daješ svijetom
hodaš i osmjehuješ se. Jer tebi
univerzum govori. I kao što je
On svoja slova urezao, premještao,
uobličio i odvojio ih, tako i ti ljepotu
svoje duše dahom u kamen urezuješ.
Ipak, htio bi puteve moje znati, sve ureze i
zareze, utore što iz skrivenosti sjaje. Ali
ono što je na Njegovom prijestolju zapisano
preko usta mojih ne može prijeći. Edenskim
poljima posvećenih jabuka moram sama proći.

Šutnja

Koliko šutnja može potrajati?
Koliko dana i noći treba u tišini
nanizati kao što se nižu uglačani
kamenčići na brojanicu što nečujno
klizi među prstima molitelja. U ljubavi
nijemoj kušnja se kao tisućljetna tajna polako
iz svitka vremena odmotava.

Pomak

Ogledalo svemira se okreće
i pokazuje mi tebe.
I kad se sjajna ploha pomakne
slika odjednom nestaje. A ti unatoč
tomu ostaješ, jer onaj si kojeg zovem ja.

Ruža u pustinji

Pustinju kiša će noćas ljubiti.
Pogledaj, iz srca neba ruže počinju
nečujno padati.
Pusti me da zaspim u noćnom povjetarcu
punom mirisa i sanja, ali ti budan budi da se
ne izgubim dok moliš među zvijezdama.

Nazirej

Nazirej poput sjemena božanskog
na zemlju silazi. Tamo gdje je on,
njegov je Jeruzalem. Na jednom mjestu
dugo ne ostaje, jer dano mu je da svjetlo
svijetom pronosi.

Srce

Pročišćeno srce vidi s onu stranu uma.
I zato se ne čudi što u skrivenost tvoju
mogu ući.
Jer u pročišćenom srcu sva se istina zrcali.

Ti jesi

Po uzvisinama pališ svijeće,
da se ne izgubim, da te pronađem.
U velikoj noći duše su ozarene, kao
dijete oslanjam se na tebe.

Spomenuta

U molitvi ime si mi spomenuo.
Jesi li me u srce upisao?
Ljubav tvoja tiho nebom putuje.

Jesam li ja

Jesam li ja ruka ispružena u kozmos?

I svjetlo koje na nju pada?

Jesam li plamen što visoko gori? I

misao moja koju iznenada čuješ.

Jesam li ja osjećaj za osjećaj što noću te budi?

Reci, jesam li ja?

Odsutnost

Tajnu u sebi nosiš, u očima, u
pogledu, u odsutnosti, u šutnji.
U tišini kojoj ime ne znam. A baš
njome put sa zemlje u Nebo je plaćen.
Kada ćeš natrag poći? Stojeći pred Kućom
tajni anđeo Raziel čovjeku to znanje brani.

Povratak

Svaki moj povratak kući
najdublji je povratak tebi.
Duša se oslobodi ovozemnog
i u tvoju polako prodire poput
Prvog svjetla, ljubeći te kao što je
Ein sof, Beskonačni, ljubio zemlju, stvarajući.

Osamljivanje

Potražio si me, znajući koliko
mi nedostaješ.

U molitvi čista srca, u poniranju
u sebe, u samoizolaciji, dotaknuo
si me.

Poništavajući prostor i vrijeme sjaj od
sjaja neka ti se od mene vrati.

Obožen

Oboženo lice,
obožene oči,
oboženo tijelo.
U sjaju topline
sve je samo sljubljenost
s Njime.

Poseban

U svijet si ubačen kao znak,
kao svjetlo, kao goruća baklja
u visini i odsjaj bjeline u brzom
okretanju derviša u Rumijevoj noći.
Ponekad, pretapajući se u Njega,
nestaješ.

I kada se vratiš, duša tvoja svijetli
poput mjesečeva kamena u dodiru
s toplim tijelom. No o ranjivosti tvojoj,
šutim.

Tragovi

Neprekidno ostavljaš mi znakove
na putu i baš kao na Blagdan svjetlosti
iz tvojih misli niču plamteći cvjetovi. I
zatim kozmosom lete, rasprskavaju se i
umnožavaju i poput kiše mirisnih latica po
meni bešumno padaju.

Jewish Woman

Možda sa mnom stvari drugačije stoje.
Možda strahujem više, a vjerujem manje.
Možda bježim kada drugi ostaju ili ljubav
skrivam kada se ona pokazuje.
Odustajanje i pristajanje jutrom iz iste
šalice pijem. Ne bez strepnje, nježno me
privijaš sebi. Jer ništa tu u sredini nije.
Ljubeći me, ljubim te dok se smrt i rođenje
dodiruju.
Reci mi dragi, je li to Pjesma nad pjesmama za nas dvoje?

Pesah

Pročistila sam sebe. Očistila stvari.
U tihom blistanju, sva sam u čekanju.
Izlazak? I more je i pustinja. Bez ljubavi
Tvoje u valove ne ulazim. Bez tebe u
pustinju ne idem. Jer ja sam i Mirjam i Debora
i Cipora.
U meni izaberi onu koja je ogrnuta božanskom
ljubavi više voljela.

Stablo

Prekrasno stablo pojavilo
se sred sna. Iz njegovih
pupoljaka zelenih niknut će
mudrost i znanje.
Iznad stabla ružičasti plamenac
svjetlosnim putevima putuje.
Ime mu je Amael. Voljeti.

Neka bude tako

Otet ću te moru, vjetru, nebu plavom,
zelenom maslinjaku, pustinji i glazbi u
hramu.

Na tren, na čas, neće postojati moje i tvoje.
I tada, kako god hoćeš, sam ili sa mnom, vrati
se Njemu.

Pasti u nebo

Htjela bih Ti napisati: sniježi, vraćam
se iz sinagoge kući, tisuću je razloga za,
trebam Te.

U bjelini kristalića riječi se rastapaju, hladno mi
je. Sve dok ne dopustim sebi da padnem Tebi u
more ljubavi.

Euridika

U svijetu izvan svijeta Orfej
Euridiku doziva. I ljubav ta
na čudnim strunama putuje.
U stope njegove ona gleda za
dušom Orfeja smrtno čeznući.
I zna da onaj tko ljubav nađe uvijek
strepí, okliznut će se, sunovratit. No
prošlost je prošla. Orfej i Euridika na
Zemlju će se vratit.

Haja

Haja leži ispod zelene krošnje
nesvjesna da koža njezina sjaji.
Vrijeme? Ono je još na njezinoj
strani i sve nemoguće za nju je moguće.
I dok u krilu drži zvijezde čuje šum vode
boje rastopljenih oblaka, a nebo po nebo,
sve do sedmoga, za nju je otvoreno. U edenu
Haja još ne sluti da svjetlo sjenu dobiva i ne
prepoznaje biće koje joj se približava dolazeći s druge,
Tamne strane.
Zamalo, Haja će bez edena ostati, ali u
trenutku pada, očima širom otvorenim ona će
slike raja pamtiti.
I kad se svjetovi počnu rušiti, kad koraci Mesije
utihnu, a sjaj mjeseca i sunca se ugasi, Haja će srce svoje
otvoriti i slijedeći trag svjetla svijesti u eden se vratiti.

Metafizika

Postoji trenutak u kojem se dva ljudska bića susreću.

Ono što ih poveže nisu riječi nego otajstvo tišine u pogledu. U sekundama izvrši se predaja, ili ne izvrši. Sva je metafizika u tome, sve ostalo je priča.

Mjesečina

U tišini preobražaj se zbiva,
a čovjek svjedok Svjedoku biva.
I dok mjesec iz srca svog isijava
duša trag srebra na vodi prati. I sve
je samo meka, nježna tama.

Šuma

U svijesti probuđene šume duša luta
od sjene do sjene.

I stabla grli dišući njihovim dahom.

U tišini aura duše blješti dok pahuljast san
rajskih ptica doziva mjesec ne dajući mu da s
nebeske arabeske iščezne.

Svjetovi

Koliko svjetova stane u jednog čovjeka?
Koliko smrti u jedan ljudski život? Koliko
ključeva postoji za jedno srce? Osluškujući,
utihnemo čekajući Svjetlo.

Nježnost

Nježnost je čudno stanje razapeto
između snova i jave.

Koprena oblaka nad vodom koji
nečujno zorom klizi braneći neoskvrnute
dubine.

Nježnost je čudno stanje poput prekrasnog
zvuka violine na strmoj litici svete planine.

Putovanje

Moja je duša postojala prije
mjeseca, sunca i zvijezda. Prije
nego što su anđeli stvoreni. Moja
duša vječno živuća iz nutrine El Elyona
Zemlji je na tren posuđena da u ljubavi
sjajnijoj od svih svjetlila pred Tebe izađe.

Sjene

Budućnost ima sjenu u sadašnjosti, a
sunce svoj odraz u kiši. Ocean polako
klizi niz nebo postajući akvamarin na mojoj ruci.
Tišinu puštam da se ulije u srce koje se skriva iza
mliječno bijelih velova mjesečine koja čezne sljubiti
se s umirenim morem.
Ja za tebe, osmjehujem se satkana iz onog što je
bilo sluteći ono što će biti.

Le haim, za živote

Oni koji se vole, Božji su iscjelitelji,
jer pružaju drugom biću ono što mu
nedostaje.

Iscjelitelj treba sebi sličnu osobu, jer bez nje
ostaje nepotpun kao da nema potvrdu o
svojem postojanju.

Oboje imaju moć da iscijele jedno drugom
samoću čiju dubinu ni anđeli ne razumiju.

Iscjelitelji u ljubavi nanovo biće stvaraju i oblikuju.
I zato kada su zajedno mogu slaveći ljubav visoko
podignuti čaše i reći: »Le haim, za živote«.

Jer ti si

Jer ti si meni... čudnim te putevima vodim.

Širom otvoriš oči i svijet svojeg kraljevstva u njima vidiš.

Jer ti si meni... puštam te da lutaš i da se uvijek vraćaš kući.

Jer ti si meni... u sve tajne htjela bi proniknuti.

Usred sna san zaustaviš i pitaš me ono o čemu ne smiješ znati.

Jer ti si meni... slobodu ti dajem da biraš, zbunjujem te. Dajem ti i oduzimam, darivam te i osiromašujem.

Jer ti si meni... puštam te da se smiješ, voliš, ljutiš, raduješ, strahuješ i zahvaljuješ. Da iscjeljuješ druge iscjeljujući sebe.

Jer ti si meni... svijest možeš vidjeti i osamu i buku podnijeti.

Možeš ostati i otići. Umjesto pobune glavu sagnuti i preboljeti.

I sud meni prepustiti.

Jer ti si meni... ona koja skrivenim nasadima mojih Svetih polja prolazi.

I već znaš, posvetio sam te Sebi. Jer ti si meni...

Stotinu puta

Stotinu puta umrijeti da bi se
pred Jednim pojavio.

Stotinu puta umrijeti da bi se
iz skrivenosti svoje duše ponovno
iznjedrio.

Između

Između dva svijeta postoji
prolaz. Netko njime prođe i
ne vrati se više.

A onaj drugi se vrati, ali duša
mu na Nebu ostane.

Razdvajanje

Kutija duše je zatvorena.

Samo tu i tamo neka se riječ,
neki pokret probije. I sada sve to lebdi
između nas dvoje.

Hoće li na svjetlu blagdanske svijeće slova alef i bet
nestati i u kutiju duše se vratiti?

I po neznanom otajstvu Božje zamisli u novom
se značenju poredati.

I zato je možda bolje šutjeti, ionako u zagrljaju i
mirisu besamima sve bi trebalo zaboraviti. Ipak,
havadala' jest razdvajanje.

Zborište voda

Uđeš u vodu i tijelo je drugačije,
mijenja se i boji u plavo kao i duša
koja se oslobađa. I neko vrijeme plove
zajedno u srebru tekućeg etera.

Pod vodom, svjetlice u očima koje su zatvorene
skupljaju se u zjenicama. Poslije pogledaš me i
pitaš se, jesu li zlatne?

U vodi, sve što je u nutrini, vanjsko biva. I dok
izlazim iz nje ocean sam i slap i more i jezero, kiša
i led s vrha planine. Mikve. Zborište voda.

U mekoći tišine koja se još tijelom razlijeva tražim
svoj medaljon s dugom na staklu ucrtanom prije
nego što u svijet izvanjskog udem.

Post srca

Sufiji znaju što je post srca kao i hasidi

koji kažu: »Što je od Boga zabranjeno, zabranjeno je.«

Ali, što će takvo srce u svijetu ako ljubavlju nije ispunjeno.

Ljubeći anđeo

Anđeo ljubeći uči postojati.
Zbog ljubavi besmrtnost će
mijenjati za smrtnost. Ali,
što će biti s anđelom ako u
ljubavi sagori?

Otkrivanje

Onaj tko otvorena srca hoda,
ranjiv je.

I kad takav naiđe, netko će
dograbit i kamen, a drugi melem
na ranu staviti.

Pred Bogom, svatko se sam otkriva.

El Male Rahamim, Bože samilosni

Svu noć putujem s kovčegom u ruci.
I nigdje ne nalazim mjesto da ga ostavim.
Duša mi je nemirna. El male rahamim, nema
onog kojeg tražim.

Jutro

**Modra haljina neba.
Modro more i modre
haljine sjete na putu
prelaska između dva svijeta.**

Na rubu

Odabranik neba stoji nesposoban
da se u svakodnevicu vrati. I sa svog
mjestu zemaljskog negdje na rubu ovog
svijeta zatravljen gleda u one čija Kuća
u božanskoj svijesti svijetli.

Ovdje i tamo

Onaj tko umre prije nego umre,
snažan je igrač.

Jer nikada ne znaš u kojem svijetu
boravi, ni zašto mu je bilo dano da
u jednom životu više života proživi.
Bez svjetlosti čiste u sebi biću takvom
ne prilazi.

Zvezdoznanac

Muško, žensko, svejedno je.
Ono biće koje od Najvišeg zadaću
dobije, ispunjava je.
Ona gledajući u sebe zvezdoznanac je.
Ruka Vječnog kroz njezinu,
tajnu u svijetu ovom ispisuje.

Potruga

Na milijardu načina se tješimo.
A ne utješimo. Jer tragač je u
vječnoj potrazi za istinom. Žedan
vode, gladan kruha, njegovo je da
ne uspije. Jer, to je jedini način da
napreduje.

Disanje

U svakom udisaju čestice su
svjetla i voda i zrak i sunce i
blistava kiša. U tvom dahu
sakuplja se more, a ono Nebo
plavom bojom boji.
Dahom samo budi Njegova ljubav.
Diši. Ti si Mu ocean i more.

Hodanje

Hodaš, neprekidno hodaš.
A nikuda ne stižeš, jer sve
je već u tebi. Konačna promjena?
Uvijek je ljubav.

Alija', uspon

**U sedmo nebo?
Bez ove ljubavi u sebi?
Ne bih.**

Žena od soli

Jutros sam ušla u sobu
toplu i utješnu kao da
sam uronila u maternicu svijeta
u kojoj nema nečistog.
Samo je zrak vibrirao česticama
svjetla božanskog okrilja. I tad rekoh
Jednom: »Gle ja sam Ti žena od soli.
Rastopi me u svojem oceanu ljubavi.«

Trenutak

Tko sam to ja, kad nisam ja,
a ulicom prolazim? U magli
zimskog dana samo sfumato na staklu tvom.

Necoc, iskre svjetlosti

Gehinom i eden u istom srcu
žive zajedno tako sklone da
preplave obale jedno drugom.
A ipak vodama tame ne mogu ploviti.
Jer onaj tko uroni u ocean svjetlosti božanske
iskre sa srcem mu se stapaju.
Ponekad osama je kula pred čijom utvrdom
gehinom kao prosjak ostaje.

Jutro probuđenja

Čini se da sam jutros ustala
ista kao jučer. A nisam ista.
Snijeg se otopio i nestao. U samu
sebe posadila sam sjemenke iz kojih
će niknuti predivni cvjetovi. I čuvat ću
ih od ruke koja može poharati mladice.

Silazak

Sunce je jako. I
silazim niz strmu ulicu.
I sve je odjednom u kristalno
čistom zraku kao na trenutak
smrznuta slika pod nebeskom
kupolom. I tišina u tom čudesnom
času u kojem ni korake svoje ne čujem.
Samo znam, ja jesam ljubav Tvoje ljubavi.

Kol Nidre, Svi zavjeti

Ti i ja u istoj sinagogi nećemo
se sresti. I neće postojati trenutak
u kojem ćemo se pogledati i znati
što sve nosimo u duši. No u povratku
Jednom, u molitvi, u ispovijedi nijemoj,
u ogledalu srca pročišćenog Kol nidre, Svih
zavjeta se sjeti.

Šabat tešuva'

Valjda je tako moralo biti.

Krećući se naprijed netremice
gledaš što je bilo u metakronološkom
ogledalu dok se tvoje ja okreće u
hologramskoj prizmi onoga što je bilo,
što jest i što će biti.

Šabat tešuva', blagdan tvog povratka El Šadaju,
Svemogućem,
neka ne bude iz straha nego ljubavi.

Molitva Neila'

Neila' ima svoje šifre, svoje
simbole i ključ koji otvara
dveri sazdane od pokajanja,
oprosta i pomirenja.

Tajni jezik ispisan crnim ognjem
nad bijelim. I u svjetlu vrata odškrinutih
Tvoj glas nijemi putuje od duše k Duši
svijeta moleći: »Oprosti i ne zaboravi me«.

Hot er gesogt, to je rekao

To je rekao? Pa što?

Što se to tebe tiče?

Gomilaš knjige, tražiš CD na

kojem Shmuel Barzilai pjeva Šma Israel.

A onda iznenada otkriješ da stojiš sred

vode gledajući u svijet preplavljen migrantima.

Hot er gesogt! To je rekao! Podijeli kruh i

igračke.

Bete avon, dobar tek

Ljetne sjene igraju se hodnikom.
Svjetlosne arabeske oslikane na kamenu.
Preskačem ih bosonoga do kuhinje, jer tu me
čekaju Abraham Abulafija, Atar i Rumi
zajedno s Levi Jichakom iz Berdićeva.
Na stolu miriše lubenica, a dinja se kupa u slatkom soku.
Divnog li doručka za stolom s onima koji šute.
A ipak razgovor teče dok zrakom hvatam
kupine i maline, prstima s okusom meda datulje.

Izaija susreće Ezekiela

Koje je doba noći?
Koje je doba dana?
Je li u ljubavi istinska
suština koja duše spaja?
Izaija je zbunjen i jadikujući
zove stražara, a Ezekiel mu
odgovara: »U moru duha, samo
ljubav čista noću i danju isijava«.

Ruah HaKodeš

Možda bi trebalo prije nego
Ruah HaKodeš, Duh Sveti side
na čovjeka, pustiti ga da pripremi
oproštajnu večeru. I da ispijajući
polako vino i pričajući o svemu i ničemu
iščezne iz okvira svoje slike. Jer
poslije, iako sebi nalik, više nikada neće biti isti.

Na raskršću

Svatko je rekao što je imao za reći,
ostavljajući u onom drugom svjetlo
ili tamu.

Vatra

Duša koja se potpuno preda
potpuno i nastrada. Svetac,
mučenik, rabin, guru, znanstvenik
i zaljubljeni, na kraju u istoj vatri
sagore.

Pobjednica

Osvojila sam prvo, drugo i
treće mjesto u Ničem.
Gutač vatre i žongleri na
trenutak su u svojem žaru zastali
osluškujući glas koji mi s pučine viče:
»Ništa ti ne brini, za jedno šest stotina
godina po vodi hodat ćeš.«

Oy va voy, ajme meni

Oy va voj jidiše madden,
tako se olako židovska djevojko
prevariš i eto te u prašini koječega dok
se anđeli oko tebe okupljaju.
Gledaju vrtlog koji te u oluji baca ovamo
I onamo i vide da ne možeš do daha. Bolno je.
A svejedno ti zavide, jer se podižeš iz prašine.
Unatoč udarcima, nasmiješiš se. »Oy va voy madden«,
kažu anđeli, »ode ona dalje!«

Šalom

Mir duši mojoj želim za života.
Svjetlost u danima kaosa i tmine.
I da uvijek pronađe put do sebe.
Mir duši mojoj želim u sreći i nesreći,
U svemu što ljudsko biće snađe.
Jer samo tako kad duša miruje
mogu vidjeti nebo, biljke i vodu
i ono što čuvam u srcu tajni ne dajući
da na nj padnu sjene.
Mir duši mojoj želim, ali i da se smije
i da se raduje i luduje kao da sutra neće biti.
Mir duši mojoj želim i kada sve utihne da mogu
vidjeti Tebe.

Vječnost

Možda ćeš ove pjesme spaliti
kao što se spaljuju mrtvi u
Varanasiju.
Svejedno mi je, jer duh moj u svetraju
svetim ostaje.

Prelazak

Niliu Daganu

Ne boj se, plovi u tmini

I neprestano pjevaj.

Pjevaj i nemoj odustati.

Ako već moraš tminom

ploviti iznenadi je, zaprepasti je.

Budi ludom krijesnicom u pirueti
svjetlosti.

Čas u kojem ti uzima dušu

Čas u kojem ti On uzima dušu, šaa šenotel
nafšeha, najviši je ispit u kojem se kristalizira
tvoj duh.

Preživiš li, bit ćeš rijeka koja će moru hitati i koje
se nikada neće prepuniti, jer ljubav je Njegova
bezgranična.

Obala

Sad ideš tamo gdje si
već jednom bila. I pitaš
se, nečujna nečujno: »Je li
duša nebo?«
Zvijezde nisu upaljene. Ali,
zar ne vidiš, ti si luč koja sjaji.

Nije kišilo

Pogledaj, tako je bilo.

U mojem srcu nije kišilo.

Ono je sunčani otok u tijelu
s krošnjama minore i grmovima
koji gore, a ne izgaraju. Jer, u njima
serafimi svojim toplim dahom žar
oživljavaju.

Ne znam što ti misliš. Možda mi ne vjeruješ.
Ali tako je bilo sa srcem mojim. I ostajem pri
tom da u njemu nije kišilo.

UMJESTO BIOGRAFIJE

O pjesnikinji

Ja stalno Tebi pišem pjesme.
Između tehničkih kvarova,
nestanka signala na internetu,
između vijesti o izbjeglicama,
terorizmu i ratovima.

Bože mili, ja neprekidno pišem pjesme
i ne znam kada ću s time prestati. A
možda su svi ti stihovi samo jedno dugo
pismo za Tebe.

POGOVOR

Ljubav koja tiho nebom putuje

Meke riječi Jasminkinih pjesama prostiru pred čitateljem Mliječnu stazu među Sazviježđem. Iznjedrile iz Duše, gdje je izvor Ljubavi, vode nas i mudro i hrabro i ponizno kroz *blagdan svjetlosti*, kao što su žene drevnih rabinā, posebice Brurija, palile postojano luči uma i duše za svoje muževe (*Talmudske žene*). Sve je ovdje zasebno, a sve opet u dodiru. Iz Jasminkinih misli koje oblikuju ove stihove doista *niču* vizualizacije *plamtećih cvjetova* koji se i pred čitateljevim svemirom razlete, rasprskavaju i umnožavaju, te *poput kiše mirisnih latica* po svakom od nas *bešumno padaju*. Samo žar duhovne ljubavi prepoznaje taj uzvišeni osjećaj kao *pupoljke zelene iz kojih niču i mudrost i znanje*.

Dodiruju se ovdje i prostor i vrijeme. Ukinuto je moje i tvoje. Jedina je težnja voljeti gorljivom vjerom koja voli stvoreno, kao i vlastiti duhovni rast koji dušu vodi u nebo molitvom. Dodiruju se ovdje i pristajanje i odustajanje, i umiranje i rađanje, i snijeg i led i vatra, osluškiivanje i utihnuće, sjena i srebrni trag sjene na vodi u sveopćoj tami. San i javu samo nježnost povezuje. I tisuću je razloga za »Trebam te« što mislenom dušom obnavljaju Trenutak Susreta gdje riječi nisu poveznica već *otajstvo tišine u pogledu*, kao u pjesmi-poetici *Metafizika: Postoji trenutak u kojem se dva ljudska bića / susreću. Ono što ih poveže nisu riječi /nego otajstvo tišine u pogledu. / U sekundama izvrši se predaja, / ili ne izvrši. / Sva je metafizika u tome, / sve ostalo je priča.*

Sve je ovdje tiho i blago kao u molitvi osamljenika. Ali i kao u hramu gdje se žar duhovne ljubavi i duhovnog rasta pojedinca uzdiže nebesima koralno. Dvije su vjere u ovim versima u dodiru: hinduistička i židovska. Dvije su mudrosti u dodiru: sufijska i hasidska. Dvije molitve u tišini kroz ljubav prepoznatih duša tiho utihlo Istim Nebom putuju. I samo takva čista ljubav, duhovna i uzvišena, intimno opetuje Postanak. Jer, kako kaže Jasminka, ljubi se stvarajući, misao ljubavna je *kao sjaj koji se sjaju vraća*. A Duša? Ona nam je *samo za Trenutak na Zemlji svima posuđena da u ljubavi svjetlijoj od svih svjetlila* pred neko voljeno Ti izađemo. Samo u metafizičkom dodiru nekog ovozemaljskog trenutka ona zasvijetli punim sjajem, i samo tada je iscjeljujuća, uvijek iznova oblikujuća, *satkana od onog što je bilo sluteći ono što će biti* (*Le haim, Za živote*).

Lirsko ja u ovoj zbirci pjesama sve izvanjsko pretače u duhovno i mistično pa je tako ono i ocean i slap i more i jezero i kiša i led s vrha planine, baš kao *Mikve*, zborište voda. Ono mudro priopćuje da srce koje ljubavljju nije ispunjeno svijetu ne treba (*Post srca*). Takvim postupkom, i u relaciji s bićem voljenim kroz izvore bitka ljubavi, *kao tragač u vječnoj potrazi za istinom*, Duša nemirna molitvom Bogu samilosnom ispovjeda svoje *nema onog kojeg tražim* (*El Male Rahamim, Bože samilosni*).

Žensko Ja u ovim pjesmama zna da je Bitak Ljubavi posaditi u sebe *sjemenke iz kojih će niknuti predivni cvjetovi*, da je *divan doručak za stolom s onima koji šute*, te da je Ljubav u duši Vatra u kojoj na isti način *sagore* i svetac i mučenik i rabin i guru i znanstvenik i zaljubljeni (*Vatra*). Baš kao što se u nečujnom govoru Duše svakog od nas takvog prepoznaje nijemo oslušivanje sazviježđa u kojem zvijezde nisu upaljene, no mi unatoč tome jasno razlučujemo luč koja za nas svijetli svjetlom voljenoga bića. Stoga i možemo, sva-

tko od nas, putujući Mliječnom stazom sred savviježđa Autoričina, ustvrditi da u našem srcu *nije kišilo*, jer *ono je sunčani otok u tijelu s krošnjama menore i grmovima koji gore, a ne izgaraju (Nije kišilo)*.

Pa ako Autorica osjeća da je ovaj stihozbor »možda samo jedno dugo pismo za tebe«, možemo se s njom i složiti. No meni se ipak čini da je taj duhovni stihozbor, svojom referencijalnošću na židovski misticizam, u tijesnom dodiru s *Pjesmom nad pjesmama*, kao neka njena eterična mistična baština, zasigurno jedinstvena u našem i svjetskom pjesništvu.

SUZANA GLAVAŠ

Sadržaj

| | |
|---------------------------|----|
| Talmudske žene | 7 |
| Gospod Nad Vojskama | 8 |
| Sajam | 9 |
| Nevidljivi učitelj | 10 |
| Akrobati | 11 |
| Tajna | 12 |
| Dolazak | 13 |
| Promjena | 14 |
| Tetovaža | 15 |
| Vatra i voda | 16 |
| Alkemija ljubavi | 17 |
| U potrazi | 18 |
| Zapis | 19 |
| Nešama' | 20 |
| Sjaj | 21 |
| Hram | 22 |
| Na planini | 23 |
| Aaron | 24 |
| Šutnja | 25 |
| Pomak | 26 |
| Ruža u pustinji | 27 |
| Nazirej | 28 |
| Srce | 29 |
| Ti jesi | 30 |
| Spomenuta | 31 |
| Jesam li ja | 32 |

| | |
|---------------------------------------|----|
| Odsutnost | 33 |
| Povratak | 34 |
| Osamljivanje | 35 |
| Obožen | 36 |
| Poseban | 37 |
| Tragovi | 38 |
| Jewish Woman | 39 |
| Pesah | 40 |
| Stablo | 41 |
| Neka bude tako | 42 |
| Pasti u nebo | 43 |
| Euridika | 44 |
| Haja | 45 |
| Metafizika | 46 |
| Mjesečina | 47 |
| Šuma | 48 |
| Svjetovi | 49 |
| Nježnost | 50 |
| Putovanje | 51 |
| Sjene | 52 |
| Le haim, za živote | 53 |
| Jer ti si | 54 |
| Stotinu puta | 55 |
| Između | 56 |
| Razdvajanje | 57 |
| Zborište voda | 58 |
| Post srca | 59 |
| Ljubeći anđeo | 60 |
| Otkrivanje | 61 |
| El Male Rahamim, Bože samilosni | 62 |
| Jutro | 63 |
| Na rubu | 64 |
| Ovdje i tamo | 65 |

| | |
|----------------------------------|----|
| Zvezdoznanac | 66 |
| Potruga | 67 |
| Disanje | 68 |
| Hodanje | 69 |
| Alija', uspon | 70 |
| Žena od soli | 71 |
| Trenutak | 72 |
| Necoc, iskre svjetlosti | 73 |
| Jutro probuđenja | 74 |
| Silazak | 75 |
| Kol Nidre, Svi zavjeti | 76 |
| Šabat tešuva' | 77 |
| Molitva Neila' | 78 |
| Hot er gesogt, to je rekao | 79 |
| Bete avon, dobar tek | 80 |
| Izaija susreće Ezekiela | 81 |
| Ruah HaKodeš | 82 |
| Na raskršću | 83 |
| Vatra | 84 |
| Pobjednica | 85 |
| Oy va voy, ajme meni | 86 |
| Šalom | 87 |
| Vječnost | 88 |
| Prelazak | 89 |
| Čas u kojem ti uzima dušu | 90 |
| Obala | 91 |
| Nije kišilo | 92 |

UMJESTO BIOGRAFIJE

| | |
|---------------------|----|
| O pjesnikinji | 95 |
|---------------------|----|

POGOVOR

| | |
|---|----|
| Ljubav koja tiho nebom putuje [SUZANA GLAVAŠ] | 97 |
|---|----|

JASMINKA DOMAŠ DUŠA JE NEBO

LITTERIS



BET ISRAEL

Sunakladnici:

Litteris

Gračanske dužice 21
10000 Zagreb
tel: 46 48 039
fax: 46 48 040
e-mail: litteris@zg.t-com.hr
www.litteris.com.hr

**Židovska vjerska zajednica
Bet israel u Hrvatskoj**

Mažuranićev trg 6
10000 Zagreb
tel: 48 51 008
e-mail: ured@bet-israel.com
www.bet-israel.com

Za nakladnike:

Dražen Katunarić
Aleksandar Srečković

Urednik:

Dražen Katunarić

Korektura:

Sandra Viktorija Katunarić

Likovno oblikovanje:

Crtaona

Grafička obrada teksta:

Krešo Turčinović

Tisak: *Grafocentar*, Zagreb

Na potpori zahvaljujemo
Savjetu za nacionalne manjine
Vlade Republike Hrvatske.

Rujan 2016.

ISBN 978-953-7250-87-4